

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

A helyzet kulcsa.

— A „Székelyország” eredeti közlése. —

Való igaz, el sem lehet ta-
gadni azt, hogy ez a maroknyi
székely nép, amely nevét a leg-
fényesebb tettek egész soroza-
tával, letörölhetetlenül irta be
a történelembe, — ma csene-
vész, gyenge, halálos ágyán kin-
lódó beleg.

Látja és érzi ezt mindenki,
aki itt a Székelyföldön él és
akinek székelyvér van a szívé-
ben; aki a székely népet ismét
nagyinak, dicsőnek ohajtáná
láttni.

De látni kell a székely nép
szomorú helyzetét, a hej! rá-
érünk arra még Pató Páljainak
is, mert a mindennapi élet bele-
ordítja a fülébe, hogy a szé-
kelység kezéből nap-nap után
idegenekébe vándorol az a föld,
amelynek minden rögét elődjei
patakozó vére öntözte; hogy a
székely nép rohamosan gurul
az adósság fertőjébe; hogy amíg
a nemzetiségek vagyonosodnak,
a székelység szegényedik, gyen-
gül s nap-nap után többen
vágynak vándorbotot az ősi por-
tán és mennek idegenbe, elveszni
a hazának örökre...

Elmerülve a multban, rohanó
paripákon látjuk a székelységet
az ellenre törni. Ropog a puska,
csattog a kard, tisztul a vérgő-
zös levegő s egész pompájában
bontakozik ki a győzelem. Majd
másik kép tárul lelkiszemeink
elő s látjuk, hogy a székely lele-
ményesség kijátsza és visszavo-
nulásra bírja a tulerős ellensé-
get. Ez megint győzelem, az
ész fényes győzedelme.

Elmulnak az ábránd-képek s
meglátva a ma valóságát, úgy

érezzük, reá találtunk a beteg-
ség okára; úgy hisszük, tisztán
látjuk a kórt okozó bacillusokat.

Azt látjuk, hogy a székely
nép nem vette észre az idő
haladását; nem érezte meg
a korszellem változását s így
nem bírja bele élni magát a
változott viszonyokba.

Hajdan, amikor a kard és
puska adott nevel. dicsőséget
vagyont: első helyen állott a
székely. Tudott küzdeni a vész-
szel, viharral s meg tudta állani
szilárdan a helyét. Vérébe ment
át a harci vágy.

Az újabb nemzedék felváltá
a régit s örökölte annak nem-
csak hivatását, hanem vérmér-
sékletét, szokásait, természetét.

Az apa térdén ülő kisfiának
a harcok mindent adó dicsősé-
gét oltotta, sőt oltja ma is a
szívébe s mindig arra oktatja,
hogy bátran állja meg a helyét
a harcban s kerülhetetlen le-
gyen ősi kiváltságai védelme-
zésében.

A székelység a mai állapoto-
kat lidércnyomásnak, kellemet-
len rossz álmnak hiszi, abban
bizik, hogy majd csak beáll a
változás, majd csak eljő újra
a nem rég mult idő, vissza jön-
nek a dicső nagy napok...

Nem veszi észre, hogy a jövő
zeneje már nem a harci riadó,
hogy a kard és puska a multé,
a nép jelen fegyvere az eke,
pöröly és a kalapács.

A székely nép egyik rákfe-
néje a mult dicsőségén való
elősködés. Betegsége a szűrt-
len hátránézés...

Ne nézzünk mindig a multba; te-
kintsünk végre előre és igyekezzünk
megkedvelni a munkát, akkor remé-
nyünk lehet a haladásra is!...

A másik baja a székelységnek az
agyontámogatás.

A székelység vezető elemei egy-
idő óta minden tehetségünket arra
fordítják, hogy a székelységnek ked-
vezményeket, alamizsnákat szerezze-
nek. Azt hiszik, jót tesznek vele...

Nem vonjuk kétségbe, hogy a szé-
kely nép mai szomorú helyzetében
feltétlen támogatásra szorul, sőt ál-
lítjuk, hogy multja után arra min-
den esetre érdemes is. Tagadjuk
azonban azt, hogy a mai, csupán
egyesek javát előidéző támogatás,
is, hogy azt alamizsna lenne, az
egyébnek minősíteni lehetne.

Állítjuk, hogy a mai alamizsna-
szerű támogatás csak arra lesz jó,
hogy a székely nép soha talpra ne
állhasson, hogy annál rohamosab-
ban haladhasson a teljes megse-
misülés felé.

Kedvezmények, alamizsna-morzsa
itt már mit sem érnek. A támoga-
tásnak radikálisnak kell lennie. Leg-

első sorban arra kell irányulnia, hogy
az a székelység önbizalmát, munka-
szeretét teremtse meg.

A támogatásnak oda kell irányulni,
hogy a székely népet öntudatára
ébressze annak, hogy ma már a
változott viszonyok között az adja
meg a jólétet és a dicsőséget, amit
esze és karja a közgazdasági téren
megszerez.

Meg kell nyitni a helyes nevelés
utját a székely nép fiai előtt, hogy
azon haladva, felvértezhesék magu-
kat a tudás fegyverével; megismer-
jék és megszeressék a mai értele-
m-ben vett igazi munkát, kifejleszt-
hesék magukban az önbizalmat.

Alkalmat kell teremteni a mun-
kálásra s azt a támogatást, amit
nyújt, munka-alkalmak megvalósi-
tására kell fordítani, hogy az a tá-
mogatás ne közvetlenül, alamizsna-
szerűen jusson a nép kezébe, hanem
ugy, hogy azt munkájának megér-
demelt ellenértéke gyanánt kapja meg.

Módot kell teremteni arra, hogy a
Székelyföld már égetően szükséges
vasúthálózata kiépülhessen; és ne
heverjen tovább az erdélyi bércek

Phantom.

Irta: **Puskás Lajos.**

(Folytatás és vége.)

Sok szépet regéltek előttem Szé-
kelyudvarhelyről, de mondhatom egy-
általán sem tuloztak, amidőn dicsér-
ték, hiszen már csak az, amit itt az
állomásán láttam, — sokszorosan
felülmulta minden várakozásomat.

A Budvár-oldal nyári lakokkal tar-
kázott, gyümölcsös lankái alatt épült
hatalmas és a rendes állomásoktól
egészen elütő, székelystilu állomási
épület, maga oly fenségesen gyö-
nyörü képet varázsolt elém, hogy
az ezeregyéjszaka tündérpalotái is
elbujhatnak mellette.

Sokszorosan fokozta a kedvező
benyomást az utasok festőien tarka
viselete. Voltak ott hófehér harlsnyás
székely férfiak oldalán sétáló prusz-
likos székely menyecskék, voltak
tűszös román legények mellett ál-
dogáló hatrincás oláh leányok oly
össze visszasaágban, hogy már azok
látása is erősen lekötötte a figyel-

met. Mintha Erdély minden lakos-
sága itt adott volna egymásnak ta-
lálkozót, oly sokféle viseletű ember
tolongott a perronon. Na de nem is
csoda, hiszen Székelyudvarhely vasúti
csomópontja, azt önkéntelenül ma-
gával hozza.

Hosszan elmerültem az elem tá-
rult képen s csak sokára jutott
eszembe, hogy ebédelni is kellene
valamit. Siettem is aztán az étte-
rembe, ahol szinte jólesően tapaszt-
altam, hogy a jelenlevők csaknem
mindenike egy-egy ismerősöm, bár
boszantott, hogy a neve egyiknek
sem jutott eszembe.

Ebéd közben megdöbbenve vettem
észre, hogy vonatom megindul, mind
sebesebben haladva elrobog és én
akarva, nem akarva, szépen lema-
radtam.

Eleinte szörnyen boszankodtam a
dolgom, utóbb azonban, mert eszembe
jutott, hogy a délután öt órai vonat
indulásáig alaposan szétnézhetek a vá-
rosban, egészen megvigasztalódottan
törődtem bele a megváltoztathatat-

ölében holt-tőke gyanánt az az óriási vagyon, amelyik helyes és céltudatos munkával, az egész magyar nemzetet megelégedetté, naggyá tehetné.

Módot kell adni arra, hogy egy életerős pénzügyi intézet sikeresen vehesse fel a versenyt a nemzetiségi bankokkal szemben s tegye lehetővé azt, hogy a nagyobb birtokok ne az idegenek, hanem a székelyek kezébe jussanak.

Erre annak idején a Magyar Földhitelintézet derék kiküldötte: Dr. Medveczky Antal ügyvéd kidolgozta volt a programot. Elő kellene keresni a földművelésügyi minisztérium levéltárából

Ezen társadalmi kérdések dűlőre juttatásából kell állani a székelység elsőrendű támogatásának, mert ezek által a nép nem fog tétlenül várni az alamizsna után, hanem megragadja a munka fegyverét s dicsőséget, megelégedést fog kivívni magának vele.

Ezek a társadalmi feladatok mikénti megoldása határozza meg aztán azt is, hogy a székely nép meddig fog színlődni betegségében. Ha ugyanis az arra hivatottak hamarosan rájönnek arra, hogy az eddigi segélyakció téves uton halad s megváltoztatva a segélyezés módját: a helyes irányt fogják követni, rövidesen megváltozik a helyzet s a székely nép is belátja, hogy a multak dicsősége ma már csak az eke, üllő és kalapács, mint az új kor megújulni és újra éledni csupán...

lan helyzetbe és mihelyt elköltöttem a rendelt izletes fatányérosomat, jegyemet érvényesítve, igyekeztem a városba jutni.

Mi sem természetesebb, minthogy a villamvasutat nem vettem igénybe, mivel azt gondoltam, hogy gyalog sétálva, sokkal alaposabban nézhetek széjjel a városban.

Az állomáson át az óriási vasuti forgalomra tekintettel, magas építésű híd van a gyalogos közönség részére, amelyen keresztül érve, a református templomig haladó egyes utra jutottam, amely utnak déli oldalán az állami elemi és felsőbb leányiskolák hatalmas épületei után, az igazságügyi palota méreteiben is impozáns épülete vonja magára először is a figyelmet.

Szemben az igazságügyi palotával, az ut északi oldalán az ügyvédek elittjeinek bár kisebb méretű, de felette izlésesen megépített házai tűnnek fel.

Az ut maga apró keramit kockával van burkolva és valóban meglepő a rajta látható abszolút tisztaság. Községi szolgák a vízvezeték felhasználásával állandóan locsolják úgy az uttestet, mint az ut két szélén pompázó gyönyörű platánokat.

Tovább haladva a Küküllő folyam medréhez értem, mely hatalmas kőpartok között Kadicsfalvától a Gergely-füldőig nyilegyenes folyásu.

Magyarok karácsona.

Hasznos karácsoni iparpártolás.

Ámbár pár év óta az általános gazdasági pangás miatt a karácsoni vásárok forgalma a régeinek felére csökkent, jelentősége még mindig elsőrangú.

Hazánk 21 millió lakosa még a mai válságos időben is legalább 20—30 milliót elkölt karácson előtt. Ha ez a pénz bent maradna az országban, rendben volnánk. Így azonban e nagy összeg kivándorlása a végsőkéig fokozza szegénységünket.

Hazánk 1912-ben 2212 millió korona értékű árut hozott be, a kivitt 1963 milliót érő áruval szemben. Kereskedelmi mérlegünk tehát 249 millióval volt passzív. Tisztán ipari behozatalunk ezernyolcszáz millióra rugott. Ennyivel lettünk szegényebbek egy év alatt.

E rengeteg pénznek legaiább a felét játszva megtakaríthatnók, ha volna bennünk közgazdasági érzék és igaz hazafiság. A karácsoni ajándékok 20—30 millióját pedig egészen visszatárhathatnók, ha karácsoni ajándéknak csak magyar árut vásárolnánk.

Panaszkodunk, lázadunk az általános drágaság ellen. Agráriusok, merkantilisták egymást okolják; gyűlésezünk, bankettezünk, mindenkiben bűnbakot keresünk, csak magunkban nem látjuk a hibát. Pedig szegénységünknek a külföldi importálásokkal szembe fordított évi ezernyolcszáz millió és a határtalan fényezés a főoka.

A folyam mindkét partján, az előkelő közönség raja hullámozott a fák alatt s az, valamint a fák közül kilátszó kerti házak igen kedves benyomást gyakoroltak reám.

A hidon túl a kertbe építetten két bájos épület áll egymással szemben s úgy néz ki, mintha két ifju szelermes kacsintgatna egymásra. A tisztviselők és a Polgárok körének épületei ezek.

Tovább haladva a tűzoltóság modern palotája mellett a hatósági husszék és feldolgozó műhely, nemkülönben a községi tejcsarnok áll, s velük szemben a községi kenyérgyár fehér olajfestésű falai büszkén hirdetik a városka vezetőinek, a lakosság irányában kifejtett kötelesség tudását.

Általában úgy a köz-, mint a magán épületek mindenike egy-egy építészeti műremek; ahány, annyiféle kivitelű, egyben azonban a kifogástalan tisztaság- és gondozottságban mindenik egyező.

A Ferencrendiek zárdája és temploma után szétágazik az ut, minden irányban utcák vannak s azok szép széles kétsorúval szegélyezett, kocka kővel burkoltak.

Bárki állítja is előttem, nem hittem volna el soha, hogy egy hegyvidéki várost ily tündérkertté lehet varázsolni. Mondják is idős emberek, akikkel az utcán beszédbe

Hogyne volnánk szegények, mikor hazánk 1867. óta, 46 éven át, harmincezer millió értékű külföldi árut vásárolt. Csoda-e, hogy ha szegény hazánk a harmincezer millós hűbéradó után a tönk szélére jutott!?

Ez a harmincezer milliós hűbéradó és a még azután következő milliárdok, katasztrófára vezetnek.

Ébredjünk, amíg nem késő. Most karácson előtt pedig szervezkedjünk községenként, sőt családonként, — egyedenként.

Minden város, község a formások mellőzésével, honi iparosok, kereskedők bevonásával rendezzen karácsoni vásárt. A hol pedig ez nem lehetséges, ott legalább a kereskedők állítsanak össze boltjaikban magyar-áruosztályt s hívják fel erre a közönség figyelmét úgy, mint a Magyar Védő Egyesület Budapesten kifüggesztett plakátjain

Igy lehetne karácson előtt a külföldre kivándorló sok-sok millióból legalább néhányat megmenteni s ezzel is enyhíteni az általános szegénységet. Jelszavunk legyen: vagy magyar cikket vásároljunk, vagy semmit, mindkét esetben magunknak használunk

Az a magyar ipar, amely száz akadály között is fejlődni tud, a melynek évi terméke meghaladja a négyezer milliót, a mely tömérdek külföldi kitüntetésen kívül nyolcszáz milliós kivitelre tett szert — áldozat nélkül is — megérdemli támogatásunkat.

A Magyar Védő Egyesület (Budapest, VIII. Szentkirályi u. 3.) a vásárlásokra vonatkozóan bárkinek in-

eredtem, hogy néhány évvel ezelőtt, amikor még szabályozási terv nélkül, úgy öletszerűen adtak ki építkezési engedélyeket, itt is valósággal boirányos állapotok uralkodtak.

A rendkívül szűk utcák oly görbék voltak, hogy minden egyes benne levő házra három-négy görbület is jutott s amellet a korhadó gerendákból összerótt favityillók valóságos melegágyai voltak a ragályos betegségek minden fájának.

Azóta azonban, amióta a polgárság és a tisztviselők karöltve fogtak hozzá a bajok orvoslásához, mintegy varázsütésre minden megváltozott.

Megszűnt a rémes drágaság. mindennek hatósági tarifa szabja meg az árát s jó lehet már évek óta nem volt reá eset, hogy valaki hamisított élelmiszert hozott volna forgalomba, mégis a város tisztai orvosa nap-nap után lelkiismeretes vizsgálat alá vesz mindent.

Pártviszályok nem dűlnak, a lakosság egyeteme, mintegy ember egyért küzd, — az általános jólét emeléséért.

Ujabbnál újabb jótékony intézmények létesülnek és pedig anélkül, hogy egy fillér pótdadó is terhelné a lakosságot. Ott ugyanis a közterheket nem a lakosság, hanem az annak idején a község alapjaiból, valamint az árvapénzekből felállított, ma már országos hírű községi taka-

gyen szolgál felvilágosítással s a kiadásában megjelent »Hazai Ipari Beszerzési Források«-at is megküldi addig, a míg a készlet tart.

A Magyar Védő Egy sület nevében és megbízásából:

Sassj Nagy Lajos,
az igazgató-tanács tagja.

A jövő.

A „Székelyország“ november 30-iki számának vezető cikkében, nagy általánosságban fel vannak ölelve mindazon kérdések, amelyek megvalósítása az öt székely vármegye székely lakosságának érdekében, nemcsak hogy kívánatos volna, hanem kimondhatjuk nyíltan, miszerint mielőbbi megvalósításukat az adott viszonyok egyenesen megkövetelik.

A Székelyföldet a természet valóságos kincs tárházává tette. Hegyeinek gyomrában gazdag ásványtelepek vannak, folyói és patakjai helyes és célszerű kihasználással megbecsülhetetlen energiát képviselhetnek. Nagy kiterjedésű erdőségeiben és legelőin elsőrendű állattenyésztés volna produkálható. Mégis mit látunk: A természet gazdag kincsei kihasználhatatlanul hevernek s a nép, amely millió, meg millió értékben közönyösen jár-kél, a saját zsirjában fuldokló, vagyontalan koldus.

Amikor ezt látjuk önkénytelenül eszünkbe jut a költő lemondó szava:

„Multadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény,
Hanyatló szép hazám,
Miattad vérzem én“...

rékpénztári és a többi községi üzemek jövedelme viseli.

A megélhetés pedig egyébként is felette kedvező. A tanítók fürdője mellett levő földgáz kut gáztermékének felhasználására létesített gyártelepek több ezer család biztos megélhetését teszi lehetővé.

A tapasztaltak után már valóban örvendtem a vonatról történt lekésesemnek.

Szemlélgetésem közben véletlenül a toronyra néztem és megdöbbenve vettem észre, hogy az öt órának már csak néhány perc híjja van s így bár igen szerettem volna még a két sósfürdőben és a tanítók fürdőjében is szétnézni, amit nagyon ajánlott a róluk vásárolt képeslapok szépsége, kénytelen voltam visszafordulni és igyekezni az állomáshoz.

Midőn az átjáró hidhoz értem, előttem robogott be a vonat az állomásra s így bizony futásra kellett vennem a dolgot. Szaladás közben azonban a hidról levezető lépcsőn megcsiklottam, elvesztettem az egyensúlyt s néhány garádcson lezuhan-tam. Esés közben az ágyam melletti székre helyezett pohár vizet a nyakamba találtam zudítani, amitől felébredve, keserű bosszúsággal tudtam meg, hogy az egész csak álom volt s hogy amit én a vonatrobogásának hittem, a lakásom előtti pityóka aszfalton eldöcögött szekér zakatolása volt csupán...

A kimondhatatlanul sivár jelentésként, az embernek kétségbe kell esnie, pedig ha élni akarunk, ha nem akarjuk, hogy egy szenvedések által gazdag évezred minden vivmánya semmivé legyen, ha azt akarjuk, hogy nemzetünk ezeréves létküzdelme végre is diadalra jusson, — kétségbe esnünk nem lehet, nem szabad.

Az a nemzet, amely bátorságát elveszti, — amely öserejében nem bízva — elcsügged, elvesz, megsemmisül.

Annak a népnek, amelynek kebelében belopja magát a saját tehetése iránti bizalmatlanság, a kishitűség; amelynek fiai tenni félnek, cselekedni nem akarnak, ebben a században meg kell semmisülnie. Mert ez a század a munka százada, ez a század verejtékes betűkkel és könyörületlenül nyomja reá, az áldott semmivétők és mindent másoktól várókból álló nemzetek homlokára, az élnélküliség Kain-bé lyegét.

Az elvitázhatatlanul sivár jelentésként, nem szabad elcsüggednünk; bár tapasztalnunk kell, hogy úgy az állam, mint a társadalom téves utakon halad azon kimondott célok felé, amely célokat elérni akarunk, s amely célok eléréseért küzdeni bennünket a létfenntartás ösztönöz, kényszerít.

Az állam, amikor támogatásunkra kél és amikor arra téves utakat használ, azt csak azért teszi, mert mi, a közvetlen érdekeltek hamis nyomokra vezettük azt. Hamis nyomokra vezettük az által, mert resteltük bevallani különösen azt, hogy mi, az évszázadok viharaival dicsőségesen küzdő székely nemzet fiai, nem tudjuk megállani a magunk helyét úgy, amint megállották helyüket elődeink. Resteltük bevallani, hogy mi gyávák, tehetetlenek vagyunk öröhelyünkön, mert nem vagyunk felruházva a jelen század fegyverével, a munkaszeretettel, nem vagyunk felvértezve azzal a tudással és ismerettel, — amely tudás és ismeret nélkül sem kicsi, sem nagy dologban egymást megérteni, egymást megbecsülni, — képesek nem vagyunk.

Resteltük bevallani ezeket, nemzeti önértékből, de nem vallottuk be azért sem, mert magunk sem voltunk tisztában saját magunkkal. Hiszen nem éreztük és nem is éreztettük magunkat hitványabbaknak, selejtebbeknek a többi nemzeteknél, mert az ősi tradíciókat hiven megőrizve, nem vehettük észre azt a mind áthidalhatatlanabbá váló űrt, amelyet neveltetésünk és a század korszellemének egymástól való eltávolodása teremtett meg.

Most pedig, amidőn a könyörtelen való a szemünkbe kiáltja a hiányokat, a hibákat, annyira beleéltük magunkat azokba, hogy bizony igen nehéz lesz talpra állanunk újra.

Régi, de arany igazság azonban, hogy jobb későn, mint soha. Mert

hiszen ha nagy apáink nem ültettek volna diófákat, mi bizony ma nem élvezhetnők annak a gyümölcsét...

A nagyapáink diófa ültetési készsége kell, hogy bennünket ösztönözzön arra, hogy neveljünk egy olyan generációt, amely ne csak képes legyen a helyét megállani a jövő létküzdelmében, hanem amint annak idején őseink, — ők is kivívhatták a kultur nemzetek becsülését, a maguk és nemzetük számára.

Hogy azonban ezt tehessük, hogy gyermekeinket céltudatosan nevelhessük, hátat kell fordítanunk a múltnak és előre a jövőbe kell tekintnünk, hogy tudhassuk, mit azok az irányeszmék, amiket a gyermekeink fogékony ielkébe belecsepegtetni kötelességünk.

A múltban minden ember annyit bírt, amennyit karjával és kardjával elfoglalni és megvédeni képes volt; a jövőben pedig birni fog annyit, amennyit eszével, tehetségével, karjának izom-erejével megszerezni és megbecsülni képes lesz. Ennélfogva ha a jövőt megakarjuk alapozni; gyermekeinket a jövő kiváló embe-reivé kívánjuk nevelni, meg kell ismertetnünk a munkásság szabályait, ki kell fejlesztenünk bennük a cselekvő képességet, a tettvágyat és az egymás iránti becsülést.

Hogy ezt tehessük, természetesen mindezeket meg kell tanulnunk magunknak is előbb, azon egyszerű oknál fogva, hogy tanítani csak az tud, aki hivatását ismeri és átérezni tudja.

Minket azonban már csak a gyakorlat taníthat még és így elsőrendű kötelességünk a gyakorlati ismeretek elsajátításának a lehetőségét megteremteni s tennünk kell ezt is céltudatosan úgy, hogy amit megvalósítunk, az helyes és tudatos legyen, az számoljon különleges természeti viszonyainkkal, számoljon képességeinkkel is.

Figyelembe kell vennünk természeti viszonyainkat, mivel a sikertelen kísérletek elkedvetlenésünket vonnák maguk után, amire pedig szükségünk nincsen; figyelembe kell vennünk, mert tudnunk kell, hogy hasztalan akarnánk a Szahara sivatagjára korcsolyapályát létesíteni, hiszen az lehetetlen.

Bérceinkben itt a mérhetetlen kincs, csak felszínre kell hoznunk, de mert e felszínre hozatal egymagában még nem eredmény, módot kell teremtenünk arra is, hogy az számot tevő értéket képviselhessen, ami pedig gyárak és vasutak nélkül képtelenség.

A székely népet vele született fogékonysága, testi ügyessége és lelki gazdagsága egyenesen a kézmű- és házi-ipar kivitálására predesztinálja, miért is meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy azon uton kereshessük a boldogulásunkat, amely

uton azt leghamarább és legbizonyosabban képesek lehetünk elérni.

Ezek a kérdések azonban felette fontosak lévén, megérdemlik azt, hogy velők külön-külön és a lehető részletességgel és teljes tárgyilagos-sággal foglalkozzunk.

Erdély, a magyar Svájc.

A kissármási methánforrások egy-szerre mindenkinek a figyelmét Erdély felé fordították. Bizottságok járnak-kelnek a csoda megtekintésére, kovácsolnak terveket, még csak a bankettek hiányzanak és megindul a kincsek áradata — elméletben. Hirtelen eszembe jut három barátomnak klasszikus esete. A Barrok-kávéházban kisütötték, hogy 40 milliós hitbizományi pénzzel egy kitűnő vállalatot tudnak teremteni, amely 200 percentet hozna. A szépen kifundált és papíron kész tervvel nekiindultak a lánchidnak, hogy Budára küldöttésként mennek a pénznek folyósítása érdekében. A lánchidon ám csak 4 fillér ellenében lehet Budára jutni. Összenéztek, egyik a másikat biztatta: fizess ki a jegyem árát és szörnyűség, nem mehettek Budára, vége volt a nagy tervnek 6 krajcár miatt, mert ennyi sem tellett az alapítók zsebéből.

Most is tanakodás folyik, de nincsen hídpenz, elvitte a delegáció. A kisármási forrás pedig pusztán a levegőbe. Még annyit sem tettek a hatalmas erőforrás felhasználása érdekében, hogy rátermett szakembereket küldöttek volna mondjuk pl. Pittsburgba tanulmányozni, miként használják fel ott a földi kincset ipari és más célokra. Első dolog, hogy ott kisipari telepekkel Kissármást benépesítsék mihamarább, ne vesszen kárba éveken keresztül a hatalmas erőforrás. Ne akarjunk rögtön olyan telepekről álmodni, amelyekhez nincsen meg a hídpenzünk. Kismesterek részére olcsó műhelyeket kellene berendezni azonnal és csak azután gondoljanak nagyobb vállalatokra.

Az irigység már is mutatja epétől sárga fogait. Erdélynek semmi esetre sem akarják az irigyek odaengedni a földgázak erejét, mert szerintük az oláhságot istápolnák vele. Tehát inkább pusztuljon el a sorvadozó székelység, mert féltik őket az oláhságtól. Vajon nem gondol senki arra, hogy Oláhországban szenvedő véreink szívesen vissza jönnének Erdélybe, ha tisztas munkát tudnának nekik biztosítani? Jobb lesz tehát szerintők a gázt elvezetni akár Budapestre és növelni az oláhországi janicsárokat, mert ezeké lesznek székelyeink egy-két generáció után.

Erdélynek természeti kincsei olyan ismeretlenek, akár csak a legsötétebb Afrikáé. Folyói hordják az aranyezüsttel teli fővényeket bérceiről. Hajdan virágzó sok ipara nyom nélkül eltűnt, ezeket újból meg kell

teremteni, Erdélyt a kicsiny Svájc példájára kell ipari emporiummá emelni, mely a közeli balkáni országokat is elláthatná közelsége révén. Féltetni a magyarságot okunk nem lehet, mert még csak Erdélyben lobog a szívekben a hamisíthatatlan honszeretet, még ott van lüktető magyar érzés és fajszeretet. Legyen Erdélyé az a kincs, amit népe számára rendelt a természet. Erdeit elpusztította a milliomosok kapzsisága, állattenyésztését a legelőhiány, népét apasztja a munkanélkülieknek kíváncsorsága. Erdélyben kell koncentrálni minden erőnket, hogy eme mentsvárunkat a jövő számára a magyar fajnak biztosítsuk. Kezdjük csak kicsiséggel, hirtelenében telepítsenek a sármási földgáz köré kisiparosokat, aztán ráérnek majd nagyobb tervezésre is.

Szegénységünket ne takargassuk, kezdjük bátran a garasokkal: segítsünk első sorban a kis munkásoknak. De minden tervezeténél, minden alapításnál, ott lebegjen előttünk a magyar Svájcunk jövője képe: Erdély, mint a magyar iparnak centruma. Már a magyarok Istene is erre a célra teremtette meg e kicsiny kincsházunkat.

(Budapest.)

r...y.

— Székely vendégszeretet. A székelynek hagyományos vendégszeretete, nem igen en-Tárva volt az ősidők óta boldog, boldogtalan előtt, mint a székelynek nyílt, emberszerető szíve. Ezt fejezik ki a székely kapuk feliratai is:

„Ha jó szíved, neved, e kapun bejöhetsz, Ha pedig álnokul élsz, fel s alá mehetsz.”

Székelyudvarhely város közönségének ösztönte szíve szerint határozott képviselőtestülete akkor, midőn a hagyományos székely vendégszeretet állandósítása, föntartása érdekében közelebbi gyűlésén nevezetes határozatot hozott. A székelyudvarhelyi Székely Dalegyet elnökségének megkeresésére kimondotta, hogy a budapesti Országos Dalosszövetségnek 1914. év nyarán Székelyudvarhelyt rendezendő hangversenyét örömmel fogadja s a Dalosszövetséget vendégül tekinti és a költségek fedezéséhez 3500 koronát utalványoz. Mintegy hatszáz tagból álló dalos-vendégcsereg látogatja meg Székelyországunk történelmi emlékü anyavárosát. Erre az országos ünnepre készülődik Székelyudvarhely város, székely vendégszeretettel.

Székelyország

aszékely-ség elő-harcosa!

HIREK.

— **Tanfölygylő változás.** Udvarhelyvármegyében ismét tanfölygylő változás történt. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Kolumbán* Lajos kir. tanfölygylőt nevezte ki új tanfölygylőnek, aki állá-át már el is foglalta. Nehány év óta, mióta *Sándor* Mózes velerán tanfölygylő, kir. tanácsos nyugalomba vonult, talán a hatodik változás van napirenden. Reméljük, hogy most állandóbb jellegű lesz a változás. Székely ember került a székely anyavármegye élére. Hazajött, itthon marad közöttünk. Adja Isten!

— **Székelyország barátai.** E címen a „Székelyország“ mult számában közölt hírünk a „Nagyszébeni Ujság“-nál kedves visszhangra talált. Igen figyelemreméltó és egyse:smint mélységes értelmű vezércikkelyt eredményezett s azt az indítványt, hogy az akciót ki kell terjeszteni az erdélyrészi magyarság szorongatott helyzetére is. Helyes.

— **Vasárnapi munkaszünet.** A kereskedelemügyi miszter karácson előtti vasárnapra Budapest területén egész napra, vidéken pedig csak délelőtt 10 óráig engedélyezte az ipari és kereskedelmi elárusítást.

— **A csikszeredai róm. kath. főgimnázium tanártestülete,** az ottani intelligencia tagjainak bevonásával, kezdetté meg vasárnap az intézet tornacsarnokában. *Kassay* Lajos főgimn. igazgató ismertette az előadások fontosságát és magasztos célját. A nagy tetszéssel fogadott megnyitó után *Dr. Élties* Gyula árvaszéki ülnök a közigazgatás szerepét a közművelődési és népjóléti feladatok megoldásában ismertette. Majd *Kádár* Ferenc főgimn. tanár a középiskolák reformjáról tartott előadást, melyet a nagyszámu közönség szintén élénk tapssal fogadott.

— **Mikulás estélyt** rendezett a székelyudvarhelyi jótékony nőegylet tegnap este a vármegyeház disztermében terített asztalok mellett és táncsal egybekötve.

— **Tordaaranyos vármegye törvényhatósági bizottsága** *Dr. Betegh* Miklós főispán elnöklésével minap rendkívüli közgyűlést tartott. Felirattal támogatják Jász-Nagykun-Szolnok vármegyének a *községi takarékpénztárak* felállítása, valamint Torontálvármegyének a gazdasági és ipari hitelszövetkezetek anyagi támogatása tárgyában a Képviselőházhoz intézett feliratát.

— **Kulturpalotánk** szükségességét alig igazolja jobban valami, mint az, hogy az abban tartott különféle tanfolyamok annyira népesek, hogy egyeseket 4—5-ös csoportokra kellett felosztani, hogy a jelentkezők elhelyezést találhassanak. Így a december hó 1-én megnyílt *gyorsirói* tanfolyamra 101 hallgató jelentkezett. De így van ez a nyelviskolával is. Ezeket írja a marosvásárhelyi „Székely Ellenzék“ s mi keserű érzel-

A szíves Olvasóhoz.

A „Székelyország“ jelen számát azonj tiszteletteljes kéreessel küldjük, hogy azt elfogadni és előfizetésével, hirdetési megbízásaival, ugyszintén ismerősei körében való terjesztésével, ajánlásával támogatni szíveskedjék.

Hazafias, nagy feladatokat tűztünk célul. Érezzük a reánk nehezedő terhek súlyát. Ha azonban minden igaz honfi és höniedny töle telhetőleg támogat; ha „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért“ összetartunk; sokat, sőt mindent elérhetünk...

A „Székelyország“ kibontott zászlóját erős kézzel, hazafias lelkesedéssel fogjuk meg tehát mindnyójan s ha együttes erővel, széthúzás nélkül: igazán, szeretetteljes ámbicióval dolgozunk az öt székely vármegye népének előhaladásán: — akkor még bizhatunk, remélhetünk egy szebb és jobb kor eljövetelében!...

De siessünk, mert *Bethlen* István grófnak hova-tovább mind nagyobb igaza lesz: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik“...

Azon nem remélt esetben, ha a „Székelyország“-ot támogatásába, pártfogásába fogadni hajlandó nem volna, úgy szíveskedjék azt haladéktalanul visszaküldeni. Megtartás esetén pedig az előfizetési összeget, esetleg egy levelező-lapon való azonnali szíves értesítését — tájékozásul — legyen szabad kérnünk.

A „Székelyország“ előfizetési ára: egész évre 10 K, félésre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

Aki most a jövő évre előfizet, az összes számokat a folyó évben díjtalanul kapja.

meinket elfojtani nem tudjuk. Nem pedig azért, mert évek óta sürgetjük a székely anyaváros Kulturpalotáját, mely szintén a fennebbi és más fontos közművelődési célokat lenne hivatva szolgálai. *Dr. Pád* Árpád vármegyei főjegyző, a Székely Társaság elnöke már régen kidolgozta a programot. Az illetékesekhez beterjesztették. Azonban — sajnos, mai napig mélységes csend, hallgatás a sorsa. Vajjon lesz-e ébredés? A halogatásra okot mindig lehet találni.

— **A felfüggesztett tanítók nyugdíjárulékáról** *Jankovich* Béla kultuszminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg elvi jelentőségű rendeletben ezeket mondja: A felfüggesztett állapotban töltött idő a tanítók nyugdíjjogosultságába csak utólag és kivételesen számítható be s mivel a felfüggesztés tartama alatt a megszerzés mintegy s ünetel, ennél fogva ezen idő alatt járulékok a tanítótól nem szedhetők, mert azok csak a felfüggesztés tartama alatti időnek beszámíthatósága esetén lesznek esedékesek úgy, amint eziránt az 1912. évi LXV. t. c. 30. §-a is rendelkezik. Ami a felfüggesztés előtt már esedékesé vált hátralékos nyugdíjintézeti tartozásokat illeti, azok az élelmezési illetékből szintén nem vonhatók le, mert az élelmezési díj kizárólag az állásától felfüggesztett alkalmazott és hozzátartozóinak el-tartására szolgál. Ez a rendelkezés azonban a már esedékesé vált járulékok befizetéseért szavatoló iskolafőntartóknak az 1891. évi XLIII. t. c. 12. §-ában az országos tanítói nyugdíj és gyámalappal szemben megállapított kötelezettségét nem érinti.

— **Deák Lajos** székelyudvarhelyi kir. járásbíró, az állami tisztviselők orsz. egyesülete székelyudvarhelyi korenek társelnöke. e hó 2-án délután hirtelen elhalt Székelyudvarhelyt. Az 52 éves, javakorbéli bíró, az unitárius egyháznak gondnoka volt. Temetése csütörtökön délután nagy részvétellel történt meg. A háznál *Bölöny* Vilmos székelyudvarhelyi, a sírnál pedig *Pál* Ferenc oklándi unitárius lelkes mondott megható beszédet. Utóbbi, mint bordosi születésű földijétől is érzékeny búcsút vett. Az édes anyai vonzalom nagyszerű és csodálatos jelenségeként észlelték, hogy akit súlyos betegnek tudtak s e miatt a fia haláláról — kiméletből — nem értesítettek, a temetés napján látogatába érkezett — az édes anya...

— **„Mindnyájan egyért“**... Példát lehetne venni társadalmi téren a brassói „Egységes Magyar Párt“ működéséből. Az ottani központi választmány az ezévi összeírásnál a magyar vasutas és postás választók közül 90-nél többnek a felvételét megtagadta. Ez ellen a nevezett párt elnöksége állást foglalt és a Kir. Kuria most elrendelte a 90 magyar választónak az — 1914. évi állandó névjegyzékbe való felvételét, melyet e hó 1-én már a választmány teljesített is. Ha ilyen és ehhez hasonló egyesületek működnek minden téren, akkor egészen más volna társadalmi életünk a Székelyföldön.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter *Karda* Károly székelyudvarhelyi kir. törvényszéki díjnokot a sepsiszentgyörgyi járásbíróshoz írnoknak nevezte ki. Egy évtizedet meghaladó szorgalom méltó jutalma.

— **A marosiordai árvizkárosultakért** e hó 13-án (szombaton) nagyszabásu hangversenyt rendeznek Gróf *Teleky* Domokosné és *Dr. Ugron* Gáborné Maros-Vásárhelyt, a Közművelődési palotában. A műsoron illusztris szereplők neve olvasható így: *Bárá* Bornemissza Elemérné, gróf *Teleky* Domokosné, Székely Anna, Balázs Árpád, Haják Károly és *Zsizsmann* Dezső.

— **Kamarai vita-esték.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara — az annak idején lapunk részéről történt sürgetésre — határozta volt el a vidéki vita estélyek rendezését. Sepsiszentgyörgyön vasárnap, a vármegyeház disztermében *Bárá* Szentkereszthy Pál főispán nyitotta meg az estélyt. Azután *Bürger* Albert kereskedelmi tanácsos beszélt és élénk színekkel vázolta a mostani súlyos gazdasági helyzetet s a vita-estélyek célját. Ifj. Nagy Elek szolgáltatta a vita anyagát és a vármegye iparfejlesztésének fontos kérdéséhez *László* Gyula, *Ádám* Éva s több iparos szólott. Hétfőn délután Kézdivásárhelyre érkeztek a kamarai kiküldöttek. A vasutnál *M. Székely* János, a Székely Társaság elnöke üdvözölte a vendégeket. A vita tárgya *Dr. Török* Andor polgármester előadása volt, aki Gróf *Széchenyi* István vasuti tervezetét: a vasutnak a Kelettel való összekapcsolását fejtette ki olyan irányban, hogy annak a Székelyföldön át, az ojtózi szoróson keresztül Galacz felé kell haladnia. Komoly, nagy figyelmet keltett előadását élénk lelkesedéssel és viharos éljenzéssel fogadták.

— **Háztartási tanfolyam.** Torda város, a gazdasági felügyelőség és a vármegyei gazdasági egyesület együttes munkássága eredményezte, hogy a két hónapig tartó női háztartási tanfolyam Tordán már megnyílt. A tanfolyam célja a háztartás vezetésének ismertetése; kiterjeszkedve a tejgazdaság, baromfitenyésztés és hizlalás, valamint az egészségügyi alapismeretekre. A sütés-főzés, szabásvarrás tanítása képezi a gyakorlati részt. A tanfolyam hallgatói között mindenki örömmel látja a jó példával előljáró Gróf *Bethlen* Sándorné nőegyleti elnökkasszony, *Dr. Balogh* Elekné, *Bodor* Ákosné részvételét s a gyakorlati élet felé törekvő hölgyek egész sokaságát. A tanfolyam megnyitása ünnepélyesen történt s azon *Dr. Betegh* Miklós főispán, *Dr. Horváth* Miklós alispán, *Gállos* Aladár gazdasági isk. vezető *Mayerffy* György gazd. felügyelő és *Bunyitay* Vince gazd. e. titkár is résztvettek. A dologi kiadásokat a város fedezi.

— **Székelyudvarhely** város képviselőtestülete hétfőn tartotta ez évi utolsó rendes közgyűlést *Gotthárd* János polgármester elnöklésével, a kinek fél éves jelentését a közgyűlés tudomásul vette. A bejelentési szabályzatot a bm. jóváhagyta, de a hivatali személyzet beállítását a városra utalja. A husvágási szabályrendeletet írógéppel sokszorosíttatni

határozták, hogy e fontos ügyet a tagok tanulmányozhassák. Tóth József építővállalkozó biztosítékait kiadják, miután a katonai gépfegyverraktár, szekérszín és a régi vágóhídi épületek átvétele megtörtént. A közvilágítás javítását és új világítási naptár beállítását az ivlámpák visszaállításával elhatározták. Ugyanakkor a hegyecsuszamlással betömődött sósut kiásását is kimondották. A fogyasztási adó- és vámellenőröknek husz percentes drágasági pótlékot engedélyeztek szavazattal, ami a többségnél visszatetszést keltett a felelősség tárgyát fogja képezni. A városi tisztviselő és számvevő kérését, melyben magasabb fizetési osztályt kívánnak, mint alaptalant, elutasították. László Zsigmond állatorvos kérésére a vágóhíd helyiségeibe a villamvilágítás bevezetése iránt intézkednek. Szöllősi Samuel, Fernengel Gyula és Gál János utóda cégekkel a fogyasztási adóátalányra történt egyezséget elfogadták. Becseknek telekvételi adósságára jövő májusig fizetési halasztást adtak. Redjeb Izsáknak a piaci árubódé felállítását nem engedélyezték. Dr Sebesi János alispán kijelentette, hogy az ilyen bódék indokolatlanul rongják a súlyos terheket viselő kereskedők és iparosok üzletét s a már meglevőknek sem barátja. Dr Kassay Albert városi tisztviselő pedig egyenesen közegészségellenesnek nyilvánította. Az árvaszéki ülések tagjainak jövő évre megválasztottak: Daróczy Miklós, Gáspár Balázs, Molnár Károly, Dr Szöllősi Ödön, Vajda Ferenc és Papp Zakor József, az iparos tanácsiskola bizottság tagjainak: Soó Domokos polgárm. helyettes, Barcsay Károly, Bartók István, Benedek Géza, Bíró István tanár, Daróczy Miklós, Fischer Ferenc, Haberstumpf Károly, Maráth József, Nagy János, Persián János, Pillich Lajos, Sterba Ödön, Szemlér Ferenc, P. Zakor József. Pótagok: Szakács Gyula, Kovács Dénes mészáros, Gábor Márton. Az elhagyott gyermekek tartásdíjainak fedezésére 4273 K-át szavaztak meg miután az árvaszéki alap nem bizonyult elégnek. A város jövő évi költségvetését napirendről levették, mert az ügyrend 8. §-a értelmében, a 15 napos határidő hiányzott. A tárgyalást e hó 9-én d. u. 3 órára, tüzték ki.

— „Loptak a székelyek”. E cím alatt a „Brassói Lapok” a „Pécsi Napló” közlése nyomán, méltatlanul pellengérré állítja a székelységet. Elmondja hogy Rostás János székely (?) házában holmi lopott zsebkendőket és 7 vég himzést talált a pécsi rendőrség. A „Pécsi Napló” talán még menthető azzal, hogy a tőle oly távol levő Székelyföld fiaiból életében egyet sem látott. Ezzel — mondom — talán még menthető. Azonban a „Brassai Lapok”, mely közvetlen a székelység mellett csinálódik, Rostás János cigányt miképp nézte székelynek, az igazán rejtély lehet mindenki előtt... Vigyázzunk uraim, mert a cigány nem székely és viszont a székely nem cigány...

— **A korondi unitárius pap** folyó évi november 30-án, 74 éves korában meghalt. Kádár László 46 esztendeig hirdette az egy Isten szeretetét. Nagyszámu családjáról férfias erőfeszítéssel, atyai szeretettel gondoskodott. Nem élt hiában. Temetése e hó 2-án volt a község és vidékének nagy részvételével. Nyolc élő gyermeke — köztük Kádár Gyula korondi közs. jegyző — gyászolja.

— **Ujságkiadók Lapja.** Soha sem volt oly vaskos, egyszer sem volt ennyire gazdag, tartalomdús az Ujságkiadók Lapja, mint most. 48 oldal a tartalma és ebből 22 Zilahi Simonnak, a közelebbiről elhalt magyar ujságkiadó fejedelemnek van szentelve. Meghatottan, könyes szemmel forgatjuk a derék hazafiról szóló lapokat, melyeket a határtalan tisztelt és forró szeretet mélységes érzése nélkül, egyetlen ujságkiadó sem mellőzhet. Hálás köszönet az ő derék hűséges barátainak: Lenkei Zsigmond szövetségi jegyző - és Dr Marton Sándor ügyésznek, hogy Zilahi bácsi emlékét így, Hozzá méltóan megörökítették!

— **Az adótörvények** végleges elhalasztására következtetnek a pénzügyminiszter 102,00—913. sz. rendeletéből, melyben a törvényhatóságok adókiadó bizottságait és a pénzügyigazgatóságokat arra utasította, hogy az állami egyenes adókat 1914—1916. évekre a régi adótörvény alapján vessék ki.

— **Vállalkozók országos egyesülete.** A magyar vállalkozók és közszállítók országos egyesületét alakítaná Budapest központtal. Célja a tagokat legközelebből érdeklő kérdések megoldása, anyagi és erkölcsi érdekeik előmozdítása, sérelmeik orvoslása, boldogulásuk, haladásuk útjainak egyengetése, általában az irreális verseny lehetlenné tétele, a mai rendszer megváltoztatása. Az egyesület ezután hívja fel a Székelyföld minden rangú és rendű önálló vállalkozóját és szállító cégét, hogy csatlakozzék e hatalmas erejűnek ígérkező szervezet-hez, miáltal a saját erejét fokozza. A belépő levelek Dr Vadász Sándor ügyvéd Budapest, V. Báthory utca 10. címére, az előkészítő bizottság titkárához címezendők, aki bármilyen irányban a felvilágosításokat megadja. A belépés kvalifikációhoz kötve nincs; egyetlen feltétel, hogy az illető önálló vállalkozó vagy hatósági intézménynek szállítója legyen.

— **A Nap** ezeltől tíz esztendővel indult hódító útjára, hogy a reggeli lapokat a legtöbb helyen egész nappal, de legalább fél nappal megelőzze és úgy szólva föllesse tegye. Utóbb keletkeztek lapok, amelyek az első délutáni gyorsvonalokkal küldetnek Budapestről s így ezek már déli 12 órakor kénytelenek lezárni és csonka tartalommal megjelenni. A Napot is kapacitálták e térre sokan. Végre engedett az unszolásoknak, de most már visszakívánták a régi, helyesebb megjelenési időpontot. A Nap tehát

visszatért tízéves rendszeréhez; mindig este indul vidéki útjára és aznap éjjel, kora reggel vagy legkésőbb délután érkezik a vidéki városokba. Természetesen ismét azzal a minden irányban kimerítő és az egész esti órákig terjedő anyaggal, amely a közönség részére szinte nélkülözhetlenné tette.

Besztercei hírek. A „Székely Társaság” e hó 13-án műsoros estélyt tart. — A vármegye alispánja a besztercei állatfelhajtást betiltotta, mert a vásártéren a posványban való elsüllyedés veszedelme nélkül sem embernek, sem állatnak tartózkodnia nem lehet. — Szabadoktatás foly az „Iparos-Egylet”-ben s ezt a „Székely Társaság” tartja. Közelebbiről volt a harmadik felolvasó etély, melyen Laurentzi Oszkár és Bisze Alajos ítéltáblai bíró szerepeltek igen érdekes előadással. — A vármegyei kórház kibővíti. Az 544.200 K költséghez megszavaztak 30.000 K-át s a fönmaradó 514.200 K-át az államtól kérik. — A nem rég elhalt Bándy György szolnokdobokai alispán helyébe Dr Hye Jenő főjegyzőt jelölik, mint a vármegye egyik legszimpatikusabb tisztviselőjét.

— **Estánbák kincse a toronyban.** Hosszu, téli esték idejében vagyunk. Faluhelyen nagyon unalmas az élet. A népnek alig van foglalkozása. Ilyenkor sokat alszik és sokat álmodik. Estánbá is álmodott ehejt a szomszédban. Azt álmodta, hogy a szombatfalvi toronyban őrtást kincs van elraktározva s ha a rákövetkező éjjélkor utána megy, megtalálja Alig virradt. Estánbá a sógorához ment s rögvést elhatározták, hogy a kincset okvetlenül megszerzik. Egész nap izgatottan tárgyaltak, nagy titkolózva tanácskoztak. Egy szemfüles székely suhanc kihallgatta őket. Estánbák estére jutva, a teméntelen kincs reményében iddogáltak s minél közelebb értek az éjjeli órához, annál fényesebb jövőt rajzoltak maguk elé. Végre elérkezett a sóváran várt időpont s a kincskereső atyafiak felmásztak a toronyba, a harangokhoz. Alig koppant egyet-kettőt a magukkal vitt csákány, megszólalt a harang. Lassan, kísértetiesen kőgött. A székelyek nagyot néztek és rémildőzve várták a szózatot, melyet minden jó nevelésű kísértet ilyenkor hallatni szokott. Most sem maradt el.

— Jöjjetek karácson éjjelén 12 órakor, s akkor a mit kerestek, megkapjátok...

Igy hangzott a titokzatos szózat s azután egy fehér lepelbe burkolt alak felemelt kézzel integetett rájuk. Az atyafiak se szó, sem beszéd, rohamos léptekkel vonultak le azon és egyszerre három lépcsővel is alább ereszkedtek. Estánbá sem volt rest, sem sánta. De a térdkalácsát ma is simogatja... A furfangos suhanc pedig jóízűen kacagja a két góbé kifigurázását. Hanem azért karácson éjjelén, pont 12 órakor, Estánbá és a sógora, a szombatfalvi toronyban biztosan megjelennek, mert ők az álomnak inkább hisznek...

— **Katonai szemle.** Kövessháza Kövess Hermann gyalogsági tábornok, a nagyszebeni 12. hadtest parancsnoka e hó 4-én Székelyudvarhelyt volt és a póttartalékosok harciasági lögyakorlatán résztvett. A hadtestparancsnok a kitűnő kiképzésért, teljes elismerését nyilvánította úgy a derék tisztikarnak, mint a legénységnek.

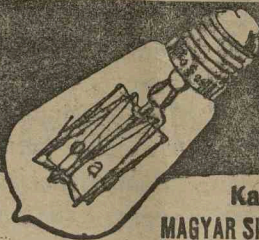
— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző egyesület e hó 9-iki (keddi) fillérestélyét: Sepsí Irmuska, Vass Mariska, Fischer Ferenc és Bodrogi Balázs r. b. elnökök fogják rendezni. Az igen érdekes műsort Kiss István ref. lelkész szabad előadása, Vass Mariska monologja, Bányai László melodramája, ifj. Betegh Pál magánjelenete és Székely Miklós hegedűjátéka képezi.

— **Kanyaró-járvány** miatt az összes elemi iskolákat hatóságilag be kellett zárni Székelyudvarhelyt. A tanítás egyelőre 1914. január 3-ikáig fog szünetelni.

KÖZGAZDASÁG.

Csikóvármegyében a Gazdasági Egyesület igazgató választmánya Éltés Zsigmond alelnök vezetésével tartotta legközelebbi ülését. A székelyföldi kirendeltséghez az állatdíjazásokra, az apaállatok kifogástalan trátására és a gondozók jutalmazására oly irányú javaslatot tettek, hogy az állatdíjazásokra évenként öt helyen 400—400 K, a községi és közbirtokossági tenyészállatok gondozóinak jutalmazására pedig 200 K tűzessék ki s az állatdíjazásokra az állategészségügyi felügyeletet gyakorló állatorvosoknak hivatalból való kirendelése iránt a földmiv. miniszter feliratilag megkeressék. A Magyar Gazdaszövetségnek a vámvédelem és az állategészségügyi oltalom tárgyában hozott határozatához az igazgató választmány hozzájárult s annak támogatására felirat intézését határozta. A Temesváron 1914. június 17-én tartandó gazdanagygyűlés érdekében szükségesnek látszó intézkedések megtételével az iroda megbízott s a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének jövő december elején tartandó nagygyűlésén való részvételre az egyesület képviselésére Mikó Bálint tb. elnök, Gyálóky Sándor főispán, Incze Domokos orsz. gyűlési képviselő, Kiss Ernő kir. gazdasági felügyelő és Péterffy Tamás író felkértek. A folyó év tavaszán kiosztott takarmány magvak kiosztásáról szóló jelentés kapcsán elhatározták, hogy a jövő év tavaszán kiosztandó takarmány- és egyéb magvak a marosvásárhelyi kirendeltség útján kérelmeztessenek. A faiskola-kezelők és zöldségtermelők jutalmazására hirdetett pályázat folytán hat főiskola kezelő tanítónak 360 K, öt zöldségtermelőnek pedig 240 K, összesen 600 K jutalomdíj s egyenkint egy-egy diszoklevél odaitéltetett. A vármegye iskola-felügyelőnek a közfia-

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtarosabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75 % árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

Székelyország kincsei.

Székelyudvarhely, december 6.

Szükebb hazarészünk minden gondolkodó és vizsgálódó gyermeke ismeri és jól tudja, hogy az Isteni pazar bőkezűséggel áldotta meg a Székelyföldet kincsekkel. De azoknak kiaknázását és kihasználását azután reánk, itt lakó székelyekre is bízta.

Mi türes-tagadás bizony mi eddig csak a szántás-vetés mesterségig haladva el, csakis földünk termőképességét aknáltuk ki úgy, ahogy, újabb időben pedig erdőink letarolására vetettük magunkat teljes súlyunkkal, amelyből — fájdalom — ma-holnap alig fog itt-ott még valamicske maradni.

Az ilyen rendszerű gazdálkodás nemcsak káros és egyoldalú, de eltartó képessége is oly kevés, hogy a lakosság egyrésze másutt kell keresse megélhetését, ami a faji szaporodásunk és fejlődésünk elháríthatatlan akadály, ha más irányba is nem vetjük eszünket.

Ha az alpesti vidékek lakossága jóformán földmivelés nélkül, a kirándulók és ott nyaralók pénzéből, szépen meg tud élni és el nem vándorol, miért ne tudna ép így megélni a Székelyföld lakossága is, mikor természeti kincsekben vetekedik azzal, csak megközelíthetővé és kihasználhatóvá kell tegyük azokat. Ez pedig nem megy másképp, csak csoportosulással, szövetkezéssel, az erők és értelmi képességek összetételével. Egy ilyen értékes és üdvös akciót látunk abban a nagyarányu szervezkedés propagálásában, melyet *Gyerkés Mihály* székelyudvarhelyi igazgató Szejke fürdőnek országos fürdővé és gyermeknyaraló teleppé való tétele érdekében indított és lankadatlan buzgósággal folytat.

Tanítók Fürdője R. T. elnevezés alatt foly az ország minden vidékéről, naponként olvasható propaganda és a hazai 32 ezer főből álló tanító-ság és a velük összeköttetést tartó más társadalmi egyének tömegével. Az itt leendő nyaralásra való megnyerés a kitűzött cél, kiegészítve a Szejket az összegyűjtés alatt álló részvények és parcellázás révén megnyerendő az ehhez szükséges alaptőkével.

Mint örömmel értesülünk, ez évi december hó 27-én legkevesebb 120,000 K alaptőkével a Rt. megalakul és megkezdí áldásos, gazdasági működését. Kétségtelen, hogy Szejkének a nagy idegen forgalomba való bekapcsolása, elsősorban Székelyudvarhely város és Udvarhelyvármegye közönségével lesz igen fontos jövedelmi forrása, de kihatással lesz ez az egész Székelyföldre, Székelyország összes nevezetességeire.

A fürdőző közönség szívesen megy értékes és szép dolgokat látni, s ha a látottak és hallottak kielégítik vágyát és kívánságát, örömmel áldozza érte pénzt és idejét is. Látni és szemlélteni való ilyen természeti összes kincseinket, pedig könnyen megközelíthetőkké és élvezetet nyújtó látványokká kell tegyük.

Ezuttal azonban arra hívjuk fel olvasóinkat, hogy a megkezdett szejkei akciót, mely napról-napra aratja elismerésre méltó sikereit: Székelyországnak minden lakósa támogatassa, s tehetségéhez mérten siessen annak 26 K-ba kerülő részvényeiből tetszése szerinti mennyiséget váltani, a széleskörű agitáció költségeihez pedig adományával hozzájárulni szíveskedjék.

Ha a Szejke kiépítését megnyerhettük, gazdasági fejlődésünk és biztos létünk alapját is megvetettük. E célból fogjon össze az egész vármegye, de maga az egész székelység is álljon talpra! Ne csak szó-

val, de tettekkel szeressük ezt a vérrel szerzett anyaföldet. Ha összetartunk és egyet akarunk, a pokol kapui sem vehetnek erőt rajtunk...

LEGUJABB.

— Lapzárta utáni értesülések. —

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 6-án *Ugron János* főispán elnöklésével tartotta meg ez évi utolsó közgyűlését. Az újon rendszerezett árvaszéki ülnöki állásra *Dr Gyárfás Pál* vármegyei aljegyzőt választották meg.

Hirtelen halál. Mint részvétellel értesülünk — *Válenstik Lajos* könyvkötő, *Dr Válenstik Ferenc* orsz. képviselő testvéröccse, e hó 6-án reggel az üzletében hirtelen rosszul lett. A lakására hazament és ott rövidesen meghalt.

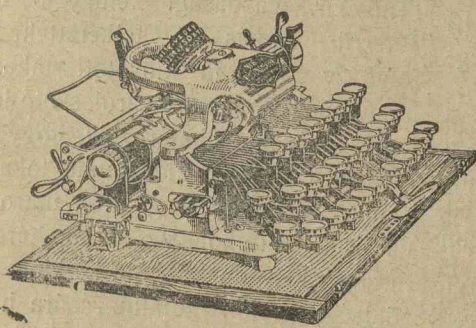
Szerk. üzenetek.

G. J. Pókakeresztur. Lelkes és buzdító sorait hálás köszönettel vetjük. Iskolájukat hazafias örömmel iktatjuk be a „Székelyország” támogatónak sorába. „Minden székely iskolának kötelessége volna a „Székelyország”-ra előfizetni. A felolvasó estélyekhez — úgy gondolom igen alkalmas anyagot fog nyújtani e lap. Helyesen ítél az első szám után is.

Szászváros és Vidéke. Irigységtől mentes, tisztán a hazafias célt néző és jól látó — kollégialis üdvözlőket köszönjük. Igazuk van: »Az erdélyi magyarság — nem szakadozhatik politikai pártokra. Létjogosultsága itt csak egy erős „Magyar Párt”-nak van, mely nem ismer mást, — csak erdélyi magyarokat. Ennek veti meg alapját a „Székelyország”. Mi politikával nem foglalkozunk. Társadalmi, kulturális és közgazdasági téren kell keressük az összekötő kapcsolatokat: testvéri egyet-

Legujabb rendszerű amerikai IRÓGÉPEK látható írással!

KÉT ÉVI JÓTÁLLÁS!

„Weltblick.” Ára 220 korona.

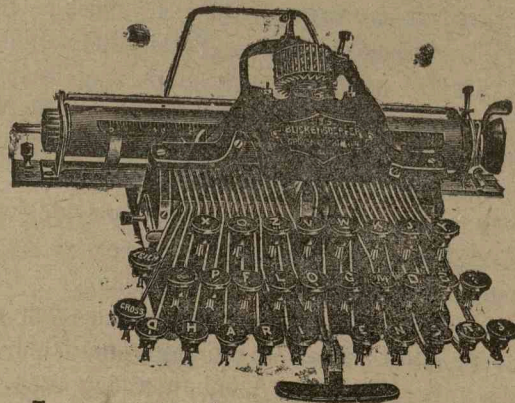
Főelőnye: Az írás gyors elsajátítása. — Szalag nélküli berendezés. — Sokszorosítás.

Több mint **160.000** darab van forgalomban.

Ára 220 korona

5. sz. 290 korona.

Ugyanazt a munkát végzi, mint a 6—700 K-ás írógép.

5. sz. minta. Ára 290 korona.

Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít bárhova a Székelyország kiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

TURUL-cipők

Leginkább ajánlható cikkeink:

Női félcipő chevreaubőrből	7.80
Női füzös chevreaubőrből	9.50
Férfi füzös boxbőrből	10.—
Férfi füzös chevreaubőrből	11.—

tarthatóságuk és finom kivitelük
által napról-napra kelendőbbek.

TURUL CIPŐGYÁR R.T.

a monarkia legnagyobb cipőgyára.

Fiókraktár: Székelyudvarhelyt,

KOSSUTH-UTCA 9.

20.000 pár hotiggyártás

Arjegyzték ingyen és bérmentve.

130 fiókraktár bel- és külföldön

értéssel, „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért” s ha ezt és így akarjuk, célt érünk. De most aztán már akarnunk is kell, mert „mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók”, kik talpra birunk még állani a rettenetesen szorongatott helyzetben. A kért cserepéldányt mi megindítottuk.

Többeknek. Buzdító és lelkesítő soraikat köszönjük. Ezek erőt adnak a további megfeszített munkához és tetemes áldozatkészséghez, melyet a „Székelyország” most követel. Kérjük a lap minél szélesebb körű terjesztését s hálásan köszönjük az eddigi buzgólkodást. Néma gyermeknek az édes anyja sem érti a szavát. Feltétlenül szükségünk van valamilyen értesítésre, hogy a lap küldésére nézve tájékozást szerezhesünk.

Munkatársakat az öt székely vármegye minden részéből még elfogadunk. Eddigi dolgozóitársainkat pedig arra kérjük, hogy az általános székely érdekű kérdésekről lehető rövid, tömör értesítéseket küldeni szíveskedjenek. A karácsoni ünnepi számra már most kérjük a kéziratokat.

B. L. Magyarigen. A kért „Módszeres Szépirási Irkák”-ból csakis 24 fillér levélbélyeg beküldése ellenében szolgálhat mintákkal a lap kiadóhivatala. Szolgáljon ez b. levelezőlapjára válaszul.

H. J. Csáki gorbó. A beküldött lapszámokat hálás köszönettel vettük és az Erdélyi Nemzeti Múzeumnak elküldöttük.

G. I. Székelyudvarhely. Az Udvarhely vármegyei Népművelési Egyesület kulturális működéséről szóló mult számunkban történt kérésünkre küldött nagyérdekű cikelyt, az idő rövidsége miatt, jövőre kellett hagyjuk. A cikkeket legkésőbb csütörtök délig kérjük. Különböző köszönet és üdvözlét.

Nyomtatva és kiadja **BETEGH PÁL**
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

Egy kis szoba kiadó HANCZ SÁNDOR egyenruha- és polgári szabónál Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 48. szám alatt.

Fűszerüzlet azonnal eladó. Cima „Székelyország” kiadóhivatalában

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs üzlet! Hirdessen a „Székelyország”-ban és üzletében okvetlenül lendületet fog tapasztalni.

Férfi-szabó üzletemet Székelyudvarhelyt, Deák-tér 14. sz. alá (Szabó György hentesüzlete mellé) helyeztem át. A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, további szíves pártfogását kérem. Tisztelettel: **Bardócz Ferenc** férfi-szabó.

Névjegyek a közelgő újévre már most megrendelhetők — a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt. Divatos minták. Nagy választék mindenféle papíráru- és dobozos levélpapírosok-ban is E lap előfizetői 10 százalékos kedvezményben részesülnek. Vidékre is bárhova pontosan szállítunk.

Ne féljen a ragályos és nem ragályos betegségektől, ha az

Élet könyve állandó házi orvosi beszerezte és kezénél van. 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán írta Derzi József v. kolozsvári pap-tanár Az ára 3 korona, de a „Székelyország” előfizetőinek bérmentesen 2 K 10 fillérért küldjük bárhova.

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Nagyszabású családtörténeti, családi címekkel dúsan illusztrált dísmű. Írta Pálmay József Az ára 16 korona és Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt még kapható szép új példányokban.

Tanító vagy? Akkor használd a Módszeres Szépirási Irkákat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztettek. Eladási árából 10% a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fillér darabja. Páratlanul finom a papirosa, célszerű a beosztása. Kapható Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt.

BUTOR.

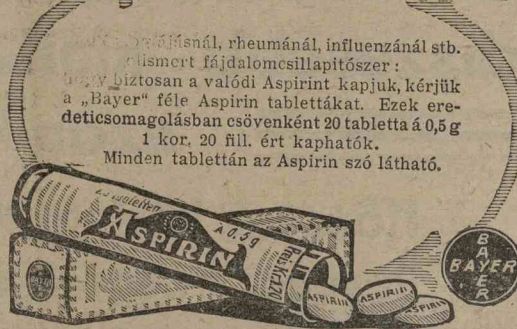
Aki jó és tartós butort akar vásárolni, az forduljon hozzám BALÁZS KÁROLY butorkereskedőhöz, hol raktáron vannak remek kivitelű köris, cseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készülnek a legfinomabb modern berendezések izléses és tartós kárpitos árúk, szalon és angol bőrgarnitúrák és esztalgályos árúk.

Minden munka jótállás és szigorú felügyelet mellett készül! A helybeli ipar érdekében szíves pártfogást kér.

Balázs Károly

asztalgós, esztalgályos, kárpitos és butorkereskedő.

Aspirin tabletták

...rheumánál, influenzánál stb. ismert fájdalomcsillapítószer: bizonyosan a valódi Aspirint kapjuk, kérjük a „Bayer” féle Aspirin tablettákat. Ezek eredetisomagolásban csövenként 20 tablettát 0,5 g 1 kor. 20 fill. ért kaphatók. Minden tablettán az Aspirin szó látható.

lehet beszerezni kifogástalan minőségű gyümölcsfaanyagokat

NAGYENYED= en Gyümölcs és Sétányfákat Alsóherm. Szőlővesszőket.

Sima gyökere és oltott

Arjegyzték ingyen küldenek

FISCHER és Tszai

faiskolák és szőlőültvénytelepek

Tulajdonosok: ifj. IMBRÁSI M. és FISCHER L. örökösei.

Szívartkapapir és szívarkahüvely

ABADIE

PARIS

Minden főzsdében kapható

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSEK ÉS ELŐFIZETŐK RÉSZÉRE

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Mutatószámokat kívánatra mindenkinek küld a „Vasárnapi Újság” kiadóhivatala, Franklin-társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Betegh Pál

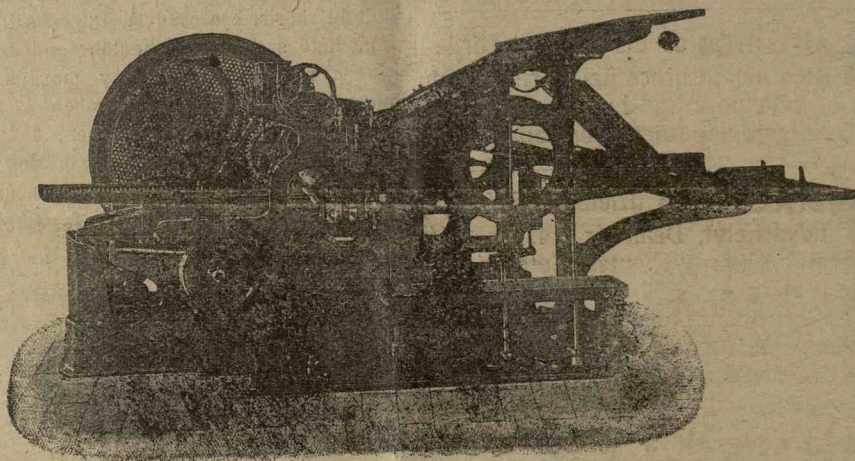
villamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

**könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,**

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-
==== számítással. ====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

**Vidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.